

Lübnan 2005

Filiz Cicioğlu*

Lübnan'a ilişkin 2005 yılına dair genel bir çerçeve çizmek gerekirse, söz konusu yılda ülkede yaşanan gelişmeler beş temel başlık altında toplanabilir. Bunlardan ilki, Lübnan'ı 2005 yılında dünya gündemine oturtan ve hareketlendiren en önemli gelişme, 14 Şubat tarihinde, 1990 yılından bu yana Lübnan siyasetinin en etkili isimlerinden olan ve son on iki yılın onunda başbakanlık görevinde bulunmuş eski Başbakan Refik Hariri'nin bir suikast sonucu öldürülmesidir.¹

Suikastla birlikte Lübnan'ın iç ve dış siyasetinde önemli dönüşümlerin yaşandığı yeni bir dönem başlamıştır. İkinci önemli gelişme, suikast sonrası Birleşmiş Milletler'in olayı soruşturmak üzere bağımsız bir komisyon kurulmasını talep etmesi ve bu talep sonucunda devam eden soruşturma sürecinde yaşanan gelişmelerdir.² Soruşturma süreci devam ederken yaşanan üçüncü önemli gelişme de ABD'nin öncülüğünü yaptığı uluslararası toplumun

Resmî Adı	Lübnan Cumhuriyeti
Başkent	Beyrut
Yüzölçümü	10.400 km ²
Nüfus	3.826.018
GSMH	19,49 Milyar Dolar
Hükümet Biçimi	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Emil Lahoud
Dışişleri Bakanı	Mahmud Hamud
Türkiye Büyükelçisi	Georges Habib Siyam
Askerî Harcamalar/GSMH	% 3,1
Asker Sayısı	72,100 (2002)
Etnik Yapı	
Arap	% 93
Ermeni	% 5
Diğer	% 2
Dini Yapı	
İslam	% 70
Hristiyan	% 30
Petrol Üretimi	
Petrol Tüketimi	102.000 varil/gün
İhracat	1,782 milyar dolar
İthalat	8,855 milyar dolar

* Arş. Gör., Sakarya Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü

¹ "Lübnan'ın dengesine suikast", **Yeni Şafak**, 15 Şubat 2005.

² "BM Hariri suikastı için soruşturma açacak", **BBC**, 25 Mart 2005.

Birleşmiş Milletler'in 1559 sayılı kararını³ gerekçe göstererek, Suriye'nin Lübnan'daki askeri varlığını acil bir şekilde sona erdirmesini istemesi ve bunun sonucunda Nisan sonunda Suriye'nin Lübnan topraklarındaki 29 yıllık siyasi ve askeri varlığını tamamen sona erdirmesidir.⁴ Çekilmenin hemen ardından yaşanan dördüncü önemli gelişme ise Suriye yanlısı hükûmetin istifasının ardından 29 Mayıs 2005'te yapılan genel seçimlerdir. Seçimler ve seçim sonrası yaşanan süreç, ABD karar alıcıları tarafından genellikle bağımsız, demokratik ve istikrarlı Lübnan'ın başlangıcı hatta Ortadoğu'da Irak ile başlayan demokratikleşme sürecinin bir halkası olarak sunulmuştur.⁵ Oysaki Lübnan'da 2005 yılında istikrarlı olan tek şey siyasetçilere ve medya mensuplarına düzenlenen suikastlar olmuştur. Lübnan'da 2005 yılının siyasi gündemini en çok meşgul eden son gelişme de bu suikastlar ve bu suikastların ardında kimin ya da kimlerin olduğuna yönelik yaşanan tartışmalardır.

Yukarıda da belirtildiği gibi Lübnan için 2005 yılının en önemli olayı kuşkusuz iç savaş sonrası ülkeyi yeniden inşa eden⁶ kişi olarak bilinen eski başbakan Refik Hariri'nin 14 Şubat'ta Beyrut'ta düzenlenen saldırı sonucunda hayatını kaybetmesidir. Saldırıda aralarında Hariri'nin korumalarının da bulunduğu 12 kişi hayatını kaybederken, 100 kişi de yaralanmıştır.⁷ 10 yıl boyunca ülkede başbakanlık yapan Hariri, Suriye yanlısı Devlet Başkanı Emil Lahud'un görev süresinin Şam'ın "desteği ve isteğiyle" uzatılması üzerine 2004 yılının Ekim ayında istifa etmişti. İstifa sonrası bir süre siyasetten uzak kalan Hariri, ardından muhalif Kanada katılmış ve Suriye'nin askerlerini çekmesi ve Lübnan'ın iç işlerine karışmaması yolunda açıklamalar yapmaya başlamıştı. Mayıs ayında yapılacak seçimlere ise katılıp katılmayacağına dair bir açıklamada bulunmamışsa da, son dönemde aktif siyasete geri dönme yolunda adımlar atmaktaydı.⁸

³ <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/498/92/PDF/N0449892.pdf?OpenElement>

⁴ "Syria completes Lebanon withdrawal", CNN, April 26, 2005.

⁵ Yasin, Atlioğlu,, "Lübnan'da Yeni Dönem ve Suikastlar", **Stratejik Yorum**, No: 181, www.tasam.org

⁶ Simon Jeffery, "A Jolting Reminder of Past Violence", **Guardian**, February 16, 2005.

⁷ "Former PM killed in Beirut blast", **Guardian**, February 16, 2005.

⁸ "Refik Hariri suikasta uğradı", **Sabah**, 15 Şubat 2005.

Suikastın sorumluluğunu, daha önce hiç bilinmeyen ve kendini “Suriye ve Lübnan’da Zafer ve Cihad” (Al Jihad’s Partisans for Greater Syria) olarak tanımlayan bir grup üstlendi. Örgüt, saldırının bir intihar eylemcisi tarafından düzenlendiğini, Hariri’nin ise Suudi Arabistan hükûmetiyle yakın iş ilişkileri nedeniyle hedef alındığını bildirdi.⁹ Tabi ki bu açıklamaların gerçeği yansıttığı konusunda tüm dünya kamuoyunda kuşkular söz konusuydu. Suikastın ardından Suriye, olayla ilgisi olmadığını açıklasa da, saldırıyı “vahşi bir cinayet” olarak niteleyen ABD, Şam’daki büyükelçisini “danışmalarda bulunmak üzere” acilen geri çağırdı. Bu karar, Suriye’ye karşı söylemini son aylarda giderek sertleştiren Bush yönetiminin, Şam’a yönelik mevcut yaptırımlarını daha da ağırlaştıracağını işareti olarak yorumlandı.¹⁰ Aynı şekilde Avrupa Birliği Komisyonu da saldırıyı kınadığını açıklarken, Fransa ise suikastı aydınlatmak üzere uluslararası bir soruşturma başlatılmasını önermiştir.¹¹

Hariri suikastı, Lübnan ve Ortadoğu politikasında çok önemli sonuçlar doğurarak, ülkelerin siyasi liderlerine yönelik suikastların o ülkenin dış politikası ve bulunduğu bölgedeki dengeleri ne kadar çabuk etkileyebileceğini göstermiştir. Lübnan’da suikastın hemen arkasından istikrarsızlık ve kaos ortamı daha da derinleşmiştir. Suikast sonrası sadece Lübnan’da değil, genel olarak bölgede de istikrarsız günler başlamış oldu. Saldırının arkasında Suriye ve Suriye destekli Lübnanlıların olduğu yönündeki genel eğilim ilerleyen günlerde daha da ağırlık kazanmıştır. Daha önceleri Suriye ile iyi ilişkilere sahip olan Hariri’nin, 2004 yılının Ekim ayından itibaren, bu ülke ile ilişkilerinin gerginleşmesi sonucu Suriye karşıtı kampta yer alması¹² ve Lübnan’daki diğer Suriye karşıtı gruplar olan Hristiyanlar ve Dürzilerin lideri Velid Canpolat’la bir cephe oluşturması bunda etkili olmuştur. ABD ve Fransa’nın da desteğini aldığı söylenen Suriye karşıtı cephenin yıl içinde Lübnan’da yapılacak seçimleri de kazanması bekleniyordu. Bu durumun Suriye’nin Lübnan’daki çıkarlarını tehdit etmiş olabileceği ve böylelikle ülkedeki Suriye karşıtlığının kırılması amacıyla böyle bir eylemin yapıldığı düşünülüyordu. Suriye’nin daha önce de Lübnan’daki konumunu korumak için bu tür operasyonlar

⁹ “Lübnan’da üç gün yas”, **BBC**, 15 Şubat 2005.

¹⁰ “Washington, Şam’a sertleşiyor”, **Milliyet**, 16 Şubat 2005.

¹¹ “Lübnan’ın dengesine suikast”, **Yeni Şafak**, 15 Şubat 2005.

¹² “Assassination of Rafik Hariri: The UN Examines the Lebanon-Syria Connection”, **International Debates**, January 2006, Vol:4, Issue: 1, p.1 .

düzenlediği bilinmesi bu suikastın arkasında Şam'ın olduğu yönünde şüpheleri arttırmaktaydı.¹³

Öte yandan, suikastı Suriye'nin yapmış olma olasılığı her ne kadar güçlü gibi gözükse de bu durum, uzun süredir ABD, İsrail ve Fransa'nın baskısı altında bulunan Suriye açısından çok da rasyonel bir davranış gibi düşünülmemektedir. Çünkü böylesine kritik bir ortamda, Hariri gibi Lübnan'ın önemli şahsiyetlerinden birine saldırı düzenleyerek kendisini daha da zor durumda bırakmış olacak ve bunun sonucunda da tüm uluslararası toplumun dikkati Suriye'ye yönelecek ve bu durum ABD'nin olası bir Suriye müdahalesi için meşru bir zemin sağlayacaktı.¹⁴

En güçlü olasılıklardan biri de Lübnan'da çok güçlü konumdaki Suriye istihbaratı içindeki bir grubun Suriye'den bağımsız olarak böyle bir operasyonu düzenlemiş olabileceğidir. Eğer öyleyse, suikast Lübnan'daki Suriye karşıtlığına karşı ciddi bir mesajdır. Ülkede güvenlik açısından istikrarsız bir ortam doğurarak uygulayacakları politikalar için uygun bir ortam yaratma peşinde olan bu kesimler böylece, Suriye'nin Lübnan'daki askerî varlığının devamının gerekliliğini kanıtlama yönünde önemli bir adım atmış olacaklardı.¹⁵

Hariri'nin 16 Şubat'taki, geniş kesimlerin katılımıyla gerçekleştirilen cenaze töreni ülkedeki Suriye karşıtlarının Şam yönetimi aleyhine yaptıkları protesto gösterisine dönüşmüş, Şubat sonuna kadar ülke, Suriye karşıtlarının çeşitli zamanlarda yaptıkları gösterilerle bir kaos ortamına girmiştir. Bu gösterilerin daha Şubat ayı içerisinde amacına ulaştığı ve Şam'ın Beyrut üzerindeki etkisinin gerilediğinin göstergesi olan adımlar görülmüştür. Bu çerçevede ilk olarak, Şam yönetimi, Lübnan'da bulunan askerî güçlerini çekeceğine yönelik açıklamalarda bulunmaya başlamıştır. Bunun yanında, 28 Şubat'ta Suriye yanlısı Başbakan Ömer Karami on binlerce göstericinin arasında istifasını sunmuştur. Başbakanın bu kararı başkent Beyrut'ta ve hükümet karşıtı protestocular arasında sevinçle karşılanmıştır.¹⁶ Protestocuların bundan sonraki amacı Suriye'nin Lübnan'dan askerlerini çekmesi yönün-

¹³ Oytun Orhan, "Lübnan'da Yeniden İç Savaş Korkusu: Hariri Suikastı", www.turksam.org.tr, 16 Şubat 2005.

¹⁴ Patrick Sale, "Who Killed Rafik Hariri?", *Guardian*, February 25, 2005.

¹⁵ Oytun Orhan, "Lübnan'da Yeniden İç Savaş Korkusu: Hariri Suikastı", www.turksam.org.tr, 16 Şubat 2005.

¹⁶ "Lübnan hükümeti dün istifa etti", *Milliyet*, 1 Mart 2005.

de gelişmiştir. Bu çerçevede muhalefet liderlerinden İlyas Atallah, gösterilerin sürmesi çağrısında bulunurken muhalif milletvekillerinden Gattas Huri de hükûmetin istifasını uzun bir mücadelenin ilk adımı olarak nitelemiş ve bunun, özgürlük, egemenlik ve bağımsızlık mücadelesi olduğunun altını çizmiştir. Bu gelişmeler ülkede ve Ortadoğu'da değişimin işaretleri olarak yorumlanmış ve bu adımların ülkenin istikrarı ve demokrasisi için bir fırsat olduğu belirtilmiştir.¹⁷

Karami'nin istifası ABD ve Batı dünyası tarafından da genel olarak olumlu karşılanmıştır. Beyaz Saray Sözcüsü Scott McClellan, bu istifa ile birlikte ülkenin farklılıklarını doğru temsil edecek yeni bir hükûmetin kurulması için de yeni bir fırsat doğduğunu belirtmiş¹⁸ ve Suriye için bu bölgedeki askerlerini çekme zamanının geldiğini vurgulamıştır. ABD Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice ile Fransa Dışişleri Bakanı Michael Barnier de yaptıkları ortak açıklamada, Lübnan halkının bağımsız, demokratik ve egemen bir Lübnan kurmasına tam destek verdiklerini belirttiler.¹⁹

Ancak 8 Mart'ta Suriye yanlısı Şii grup Hizbullah tarafından Beyrut'un merkezinde 500.000 kadar protestocuyla düzenlenen gösteride Amerikan karşıtı sloganların yanı sıra Suriye'nin birliklerini ülkede yeniden konuşlandırmasını isteyen sloganlar atılmasından²⁰ cesaret alan Lübnan Devlet Başkanı Emil Lahud Suriye yanlısı Ömer Karami'yi tekrar hükûmeti kurmakla görevlendirdi.²¹ Ömer Karami bir aylık bir süre içerisinde hükûmeti kurma çalışmalarında bulunmuş ancak ülkeyi parlamento seçimlerine götürecek bir hükûmet kuramadığı için altı hafta içinde ikinci kez istifa etmek zorunda kalmıştır. Ülkedeki siyasi istikrarsızlığı daha da arttıran²² bu istifanın ardından Devlet Başkanı Emil Lahud ılımlı Suriye yanlısı Necip Mikati'yi hükûmeti kurmakla görevlendirmiştir. Böylelikle ülkede yedi hafta süren siyasi kriz aşılmış oldu. Ülkeyi Mayıs ayında yapılacak genel seçimlere kadar yönetmekle görevlendirilen yeni Başbakan her ne kadar Suriye yanlısı olarak bilinse de, ilk talebi muhalefetin istekleri

¹⁷ "Lübnan Ortadoğu'da değişimin adı", **CNN Türk**, 1 Mart 2005.

¹⁸ "Lübnan arayışta", **Radikal**, 2 Mart 2005.

¹⁹ "Bush sees Lebanon changes as move to free Middle East", **Guardian**, March 11, 2005.

²⁰ **AP**, 3 Mart 2005; "Timeline of events in Lebanon", **El-Jazeera**, July 12, 2005.

²¹ **AP**, 10 Mart 2005; "Timeline of events in Lebanon", **El-Jazeera**, July 12, 2005.

²² "Lübnan'da siyasi kriz derinleşiyor", **BBC**, 13 Nisan 2005.

doğrultusunda Suriye yanlısı güvenlik birimlerinin şeflerinin istifasını istemek oldu.²³ Ayrıca Mikati'nin göreve geldiğinde ilk açıklaması, seçimlerin zamanında yapılacağına dair güvence vermektir.²⁴

İç siyasette bu yaşananlara paralel olarak Suriye ile ilişkilerde de önemli gelişmeler yaşanmaktaydı. Daha önce de belirtildiği gibi, Hariri suikastının en önemli sanığı konumundaki Suriye, suikast sonucunda ABD liderliğindeki uluslararası toplum tarafından baskı altına alınmış ve sonucunda BM'nin 1559 sayılı kararına dayanarak Lübnan'da bulunan askerlerini geri çekmesi istenmişti. Mart başında ABD Başkanı George W. Bush, Suriye'den, Lübnan'daki askerlerini en kısa sürede geri çekmesini öngören bir plan yapmasını istedi. 3 Mart'ta Kahire'de yapılan Arap Birliği toplantısında Suudi Arabistan tarafından da askerlerini geri çekmesi yönünde Suriye'ye baskılar gelmeye başladı.²⁵ Avrupa Birliği Mart ayında Brüksel'de gerçekleştirdiği zirve sonucunda bütün askerî güçlerini ve istihbarat birimlerini çekme yönünde Suriye'ye çağrıda bulundu ve bu çekilmenin bir plan çerçevesinde olması gerektiğini vurguladı.²⁶ Aynı şekilde bir çağrı Rusya'dan da geldi. Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov yaptığı açıklamada Suriye'nin çekilmesinin bir an önce gerçekleşmesini istediklerini belirtti.²⁷ Bunun üzerine 5 Mart'ta Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad parlamentoda yaptığı bir konuşmada Lübnan'daki askerî birlikleri aşama aşama çekeceklerine yönelik bir açıklamada bulundu. Bu doğrultuda öncelikle Suriye sınırına yakın Bekaa Vadisi'ne, oradan da Suriye sınırına doğru bir çekilme söz konusu olacaktı.²⁸ Bu açıklamanın hemen ardından 7 Mart'ta Suriye ve Lübnan devlet başkanları Suriye askerlerinin Lübnan'dan çekilme planını onaylamak üzere Şam'da bir araya geldi ve çekilmenin tam olarak nasıl gerçekleşeceğine ilişkin detaylar görüşüldü. Ayrıca iki başkan tüm BM Güvenlik Konseyi kararlarına

²³ Oytun Orhan, "Lübnan'da Kriz 'Şimdilik' Aşıldı", www.avsam.org.tr, 21 Nisan 2005.

²⁴ "Lübnan'da hükümet krizi aşıldı", **BBC**; 19 Nisan 2005, "Lebanon confirms election on time", **BBC**, April 28, 2005.

²⁵ **AP**, March 3, 2005.

²⁶ "EU urges rapid Beirut government for fair elections", www.naharnet.com, March 25, 2005, "EU wants 'timetable' for Syrian pullback", **Daily Times**, March 7, 2005.

²⁷ "Russia and US press Syria to pull its troops out of Lebanon", www.asianews.it, March 3, 2005.

²⁸ "Timeline: UN El-Hariri inquiry", **El-Jazeera**, December 11, 2005; **AP**, March 3, 2005.

uyacaklarını bildirdiler.²⁹ Fakat bu açıklamalardan memnun kalmayan ABD, Suriye'nin aşama aşama değil bir an önce, ayrıca sadece askerî güçlerini değil, tüm istihbarat birimlerini tamamen çekmesi gerektiğini belirtmiştir.³⁰

Bu baskılar karşısında Suriye, Mart sonunda, Lübnan'da Mayıs ayında yapılacak seçimlerden önce birliklerini tamamen çekeceğine dair Birleşmiş Milletler'i bilgilendirdi. Ancak Güvenlik Konseyi'nin talep ettiği şekilde istihbarat birimlerini çekeceğine dair bir açıklamada bulunmadı.³¹ Bu gelişmelerin ardından Nisan ayı sonunda Lübnan halkı için tarihi bir gün yaşandı ve Şam yönetiminin Bekaa Vadisi'nde düzenlenen törenle tüm askerlerini ve istihbarat birimlerini Lübnan topraklarından çekmesiyle³² Suriye'nin Lübnan üzerindeki 29 yıllık askerî varlığı sona ermiş oldu.³³ Bu törenin hemen ardından 28 Nisan'da BM Genel Sekreteri Kofi Annan, Lübnan'a bir heyet göndererek tüm birliklerin çekilip çekilmediğinin denetlenmesini istedi. Bunun temel sebebi çekilmeye rağmen Suriye istihbarat görevlilerinin başkent Beyrut'un güneyinde bulunduklarına dair haberlerin ortaya çıkmasıydı.³⁴ Lübnan'a gönderilen bu inceleme heyeti Mayıs sonuna kadar ülkede kaldı ve yayınladığı raporda Suriye askerlerinin tamamen çekildiğini bildirmişti.

Suriye askerlerinin çekilmesinin ardından Lübnan iç siyasetinde 2005 yılında yaşanan en önemli gelişme kuşkusuz 29 Mayıs'ta yapılan genel seçimlerdi. Nisan ortasında Necip Mikati'nin hükümeti kurmasının ardından az da olsa ülkede istikrar sağlanmış ve Lübnan, Mikati'nin başkanlığında genel seçimlere girmiştir. Bu seçimlerin Lübnan için en önemli yanı, öncelikle iç savaşın çıktığı 1975'ten beri Suriye'nin askerî ve siyasi varlığı olmaksızın gerçekleştirilen ilk seçim olması, bir diğeri de bu seçimlerin istikrarlı ve demokratik bir siyasal yapıyı oluşturmak için zorlu bir sürecin başlangıcını temsil etmesiydi.

²⁹ "Şam'da Suriye Lübnan zirvesi", **BBC**, 7 Mart 2005.

³⁰ "Bush tells Syrians: Get out of Lebanon altogether", **Guardian**, April 22, 2005.

³¹ "Syria confirms full troop withdrawal from Lebanon", **Guardian**, April 1, 2005.

³² Hicran Kazancı, "Suriye'nin Çekilmesinin Ardından Lübnan", www.tusam.net, 19 Mayıs 2005.

³³ "Lübnan'da tarihi gün", **BBC**, 26 Nisan 2005; "Last Syrian troops leave Lebanon", **CNN**, April 27, 2005; "Syrian intelligence chief abandons base as 29-year occupation of Lebanon ends", **Guardian**, April 28, 2005.

³⁴ "BM Lübnan'a heyet gönderdi", **BBC**, 28 Nisan 2005.

Seçim yarışına bakıldığında birkaç isim öne çıkmaktaydı. Seçim öncesi güçlü bir aday olarak ortaya çıkan Refik Hariri'nin oğlu Saad Hariri, farklı mezheplerden adayların olduğu bir liste hazırlamıştır. Hizbullah, Şiiler arasındaki en güçlü örgüt olma konumunu sürdürürken, diğer bir liste Dürzi lider Velid Canpolat'ın listesiydi. Hristiyan Marunîlerin lider adayı ise seçimlerden hemen önce Fransa'daki 14 yıllık sürgün hayatından sonra ülkeye geri dönen muhalif lider eski General Michael Aoun'du.³⁵ Eski Başbakan ve Genelkurmay Başkanı Aoun, Suriye'nin Lübnan'daki askeri varlığını sona erdirmek konusundaki mücadelesinde başarısız kalmasından sonra sürgüne gitmek zorunda kalmıştı. Nisan sonunda Suriye'nin askerlerini çekmesinin ardından ülkeye geri dönerek, seçimlere katılma kararı aldı.³⁶

29 Mayıs'ta başlayan seçimler dört turda tamamlandı. Beyrut'la başlayan ilk tur oylama ülkenin güneyinde daha sonra orta bölgesinde ve son olarak da kuzeyinde devam etti. İlk turdaki seçimde Saad Hariri'ye bağlı adaylar oyların önemli bir kısmını almayı başardı.³⁷ Hariri'nin bu başarısının ardında yatan temel neden, babasının siyasi mirasını iyi değerlendirmesinin yanında din ayrımı yapmayan ve bölge gözetmeyen tek partinin onun kurduğu Müstakbel Partisi'nin olması gerçeğiydi. Zira iç savaş sonrası dönemde ülkede bir denge unsuru olan bu parti halkı birleştirici ve ülkeyi dünyaya açma amacı taşıyan bir parti olma özelliğine sahip olmuştur.³⁸

İkinci tur oylama 4 Haziran'da ülkenin güneyinde yapıldı. Seçimlere katılma oranının %45'lerde olduğu bu tur oylamada 23 sandalyenin tümünü seçime ortak listeyle giren Suriye yanlısı Hizbullah ve Emel hareketleri aldı.³⁹ 12 Haziran'da ülkenin orta ve doğu bölgelerinde yapılan üçüncü tur oylamada zafer Lübnanlı Hristiyan lider Michael Aoun'un oldu.⁴⁰ Marunî ve Dürzilerin yoğunlukla yaşadığı seçim bölgesinden 21 sandalye çıkaran Michael Aoun'un seçim başarı-

³⁵ Oytun Orhan, "Lübnan'da Eski Tas Eski Hamam", www.avsam.org, 26 Mayıs 2005.

³⁶ **BBC**, May 7, 2005; **AP**, May 7, 2005.

³⁷ **AP**, May 30, 2005.

³⁸ Haşim Söylemez, "Lübnan'da Yeni Umut Oğul Hariri", **Aksiyon**, 9 Mayıs 2005.

³⁹ "Güney Lübnan'da zafer Hizbullah'ın", **BBC**, 5 Haziran 2005; **Wall Street Journal**, June 7, 2005.

⁴⁰ "Key events after El-Hariri's killing", **El-Jazeera**, August 30, 2005.

sı Velid Canpolat'ın tepkisine neden oldu ve Velid Canpolat, Aoun'u Suriye karşıtı ittifakı bölmekle suçladı.⁴¹

Seçimlerin dördüncü ve son turu ise 19 Haziran'da ülkenin kuzeyinde yapılan oylamalarla tamamlandı. Dört tur sonunda Oğul Hariri tarafından yönlendirilen ittifak 128 sandalyeden 72'sini alarak seçimlerden galip çıkmayı başardı. Böylelikle iç savaştan bu yana ilk kez Suriye karşıtı bir koalisyon ortaya çıktı.⁴² Bu koalisyonun lideri durumundaki Hariri'nin seçimlerden sonraki ilk açıklaması icraatlarının ülkeyi istikrara kavuşturacağı yönünde oluşmuştur. Hariri, Devlet Başkanı Lahud'u görevden alıp almayacaklarına, ayrıca Hizbullah'ı silahsızlandırıp silahsızlandırmayacaklarına ilişkin sorulara, önceliklerinin ülkeyi istikrara kavuşturmak yolunda adımlar atmak olduğu şeklinde yanıtlar verdi. İstikrarın ardından, reformların geleceğini belirten Hariri, aksi takdirde ülkenin dış müdahalelere açık olacağını ve bunun da ülkeye zarar vereceğini belirtti.⁴³

Seçimlerin ardından 1992'den beri meclis başkanı olarak görev yapan Suriye yanlısı Nebih Berri'yi dördüncü kez meclis başkanı seçen Suriye karşıtı ittifak,⁴⁴ bunun karşılığında başbakanın belirlenmesinde karşı tarafın anlayışını ümit etmekteydi.⁴⁵ Bu seçimin hemen ardından 29 Haziran'da Refik Hariri'nin kabinelerinde maliye bakanı olarak görev yapan Suriye karşıtı Fuad Siniora meclisin isteğiyle Cumhurbaşkanı Emil Lahud tarafından başbakan olarak atandı.⁴⁶ Temmuz ayının ilk yarısının hükümeti kurma çalışmalarıyla geçmesinin ardından 18 Temmuz'da Başbakan Siniora'nın, yarısı Müslüman, yarısı Hristiyanlardan oluşan 24 bakanlı kabinesinde Suriye karşıtı ittifak dışındaki gruplardan da bakanlar yer almaktaydı. Seçimlerde Güney Lübnan'da büyük bir başarı sağlayan Hizbullah da kabinede bir bakanla temsil edilmiştir.⁴⁷

⁴¹ Yasin Athloğlu, "Lübnan'da Seçimler ve Siyasi Bölünmüşlük", www.tasam.org, 24 Haziran 2005.

⁴² "Lübnan seçimleri tamamlandı", **BBC**, 19 Haziran 2005; "Lübnan'da değişim rüzgârı", **BBC**, 20 Haziran 2005; "Lübnan'da zafer Suriye karşıtlarının", **BBC**, 20 Haziran 2005.

⁴³ "Hariri'nin önceliği istikrar", **BBC**, 21 Haziran 2005.

⁴⁴ "Timeline of events in Lebanon", **El-Jazeera**, July 12, 2005.

⁴⁵ "Lübnan'da yeni başbakan atandı", **BBC**, 30 Haziran 2005.

⁴⁶ "Key Events After El-Hariri's Killing", **El-Jazeera**, August 30, 2005.

⁴⁷ "Chronology of Lebanon", **Middle East Journal**, Autumn 2005, Vol:59, Issue: 4, p. 655.

Lübnan'da yapılan bu seçimler ABD ve Avrupa Birliği tarafından da memnuniyetle karşılandı. Temmuz ayında gerçekleşen AB-ABD Zirvesi'nde seçimlerin son derece demokratik bir ortamda geçtiği vurgulanarak bundan böyle Lübnan'ın Batı dünyası tarafından her türlü destekleneceği belirtildi. Aynı zamanda yeni hükûmete ve ülkede yapılacak reformlara destek vermek üzere bir uluslararası konferans kurulmasını düşündükleri de ifade edildi.⁴⁸

Tam da bu açıklamaların ertesinde, Lübnan'da hükûmetin kurulmasından üç gün sonra 21 Temmuz'da ABD Dışışleri Bakanı Condeleezza Rice Lübnan'ı ziyaret etti. Cumhurbaşkanı Lahud, Başbakan Siniora ve Suriye karşıtı cephenin lideri Saad Hariri ile görüşen Rice'ın geliş sebebi hem yeni kabineye verdikleri desteği göstermek hem de BM'nin 1559 sayılı kararı gereği Hizbullah'ın silahsızlandırılması gerektiğini yeni hükûmete hatırlatmaktı. Oysa yukarıda da belirtildiği gibi bu konu Hariri'nin öncelikleri arasında yer almamaktaydı.⁴⁹

ABD Dışışleri Bakanı'nın ziyaretinin ardından 31 Temmuz'da Başbakan Fuad Siniora ilk yurt dışı gezisini Suriye'ye yaptı. Bu ziyaret, uzun yıllar birbirlerine siyasi ve ekonomik olarak bağlı kalmış iki ülkenin bir anda kopamayacağını bir işaretiydi. Bunun yanında ziyaret Haziran ayında yapılan seçimlerde Suriye karşıtı cephenin iktidara gelmesinden beri bozulan ilişkileri düzeltmek amacı da taşıyordu. Siniora'nın Suriye Başbakanı Muhammed Naci Otri ve Cumhurbaşkanı Beşar Esad'la görüşmesinden sonra yayınlanan ortak açıklamada iki ülkenin de ortak çıkara ve karşılıklı saygıya dayalı bir ilişki kurulmasını istediği belirtilerek, ilişkilere zarar verecek adımlardan kaçınılacağı vurgulandı. İki ülkenin resmî düzeydeki ilişkilerinde her ne kadar bu şekilde iyi niyet vurgulansa da kamuoyu düzeyinde ciddi gerginlikler mevcuttu.⁵⁰

İç politikada yaşanan bu gelişmelerin yanı sıra 2005 yılında hem Lübnan hem de bölge gündemini meşgul eden önemli gelişmelerden biri de çeşitli siyasetçi ve devlet adamlarına yönelik olarak düzenlenen suikastlardı. Şubat ayında eski başbakanlardan Refik Ha-

⁴⁸ "United States and EU welcome Lebanon election", **Lebanon Wire**, June 20, 2005.

⁴⁹ Yasin Athioğlu, "Lübnan'da Yeni Dönem ve Suikastlar", **Stratejik Yorum** No: 181, www.fasam.org

⁵⁰ "Lübnan-Suriye ilişkileri normalleşecek", **BBC**, 31 Temmuz 2005; "Lübnan'dan Suriye ile 'barışma' adımı", **BBC**, 31 Temmuz 2005.

riri'ye karşı düzenlenen saldırıyla başlayan suikastlar zinciri 2005 yılının sonuna kadar devam etmiştir. Lübnan'da gerçekleşen siyasi suikastlar, bazen iç siyasette rakipleri etkisiz hale getirmenin bir yolu olarak kullanılırken, bazen de dış güçlerin ülkeye siyasi ve askerî müdahalelerinde başvurdukları bir faktör haline gelebilmektedir. Siyasi ve toplumsal açıdan büyük etkiler doğuran suikastlar, Lübnanlıların siyaset kurumuna ve devlet otoritesine duydukları güvenin ortadan kalkmasına neden olduğu gibi toplumsal bölünmüşlüğü de arttırmaktadır.⁵¹

Hariri suikastından yaklaşık dört ay sonra 2 Haziran'da Suriye karşıtı bir yazar olarak bilinen En Nahar Gazetesi yazarı Semir Kesir arabasına yerleştirilen bir bomba sonucu hayatını kaybetti. Hariri suikastından sonra gerçekleşen en önemli saldırı olarak nitelendirilen bu suikast Lübnan'da suikastların bitmediğinin bir işaretiydi. Suikasttan yine Suriye ve Suriye yanlısı hükûmet sorumlu tutuldu.⁵²

Seçimlerin sonuçlanmasının hemen ardından 21 Haziran'da Komünist Parti'nin lideri George Hawi, arabasına yerleştirilen bomba sonucu öldürüldü. Hawi uzun yıllar Suriye taraftarı olmasına rağmen, son yıllarda Suriye karşıtı muhalif gruba katılmıştı.⁵³ Bu iki suikast sonrası yine aynı tablo yaşanmış başta Lübnan, Fransa ve ABD olmak üzere bütün dünya kamuoyu tarafından suikastlar kınanmış ve Suriye de saldırıları kınayan ülkeler arasında olmasına rağmen, suikastlarla ilgili haberlerde Kesir ve Hawi'nin son zamanlardaki Suriye karşıtlığı özellikle vurgulanarak arkasında Lübnan'daki istikrarı bozmak isteyen Suriye yönetiminin olduğu iddiaları ortaya atılmıştır. Hatta Suriye karşıtı cephe, suikastlarla ilgili olarak suçladıkları Lübnan Cumhurbaşkanı Emil Lahud'un istifasını istemiştir.⁵⁴

Seçimlerin ardından yeni hükûmeti kurma çalışmaları devam ederken 12 Temmuz'da yine Beyrut'ta Savunma Bakanı ve aynı za-

⁵¹ Yasin Atılgı, "Lübnan'da Yeni Dönem ve Suikastlar", **Stratejik Yorum** No: 181, www.tasam.org

⁵² "Lübnanlı muhalif gazeteciye suikast", **BBC**, 2 Haziran 2005; "Lübnan'da gerilim yeniden yükseldi", **BBC**, 3 Haziran 2005; "Chronology of Lebanon", **Middle East Journal**, Autumn 2005, Vol:59, Issue: 4, p. 655.

⁵³ "Chronology of Lebanon", **Middle East Journal**, Autumn 2005, Vol:59, Issue: 4, p. 655.

⁵⁴ Yasin Atılgı, "Lübnan'da Yeni Dönem ve Suikastlar", **Stratejik Yorum** No: 181, www.tasam.org

manda Lübnan Devlet Başkanı Emil Lahud'un damadı Suriye yanlısı Elias Murr'un konvoyuna bombalı saldırı düzenlendi. Murr'un yaralandığı saldırıda iki kişi öldü. Bu suikast, Suriye'ye yakın siyasi isimlerin de tehdit altında olduğunu göstermesi bakımından önemliydi.⁵⁵

25 Eylül'de Suriye karşıtı LBC televizyonunda haber programı yapan gazeteci May Chidiac Beyrut'un kuzeyinde aracına yerleştirilen bombanın patlaması sonucu ağır yaralandı.⁵⁶ Chidiac'a düzenlenen suikastın ardından 12 Aralık 2005'te Suriye karşıtlığı ile tanınan Hristiyan gazeteci ve milletvekili Cibran Tüeyni başka bir saldırıda öldürüldü.⁵⁷ Suriye gizli servislerinin ölüm listesinde olduğu iddiası üzerine bir süredir Fransa'da yaşayan Tüeyni, suikasttan iki gün önce ülkeye dönmüştü. Lübnan Başbakanı bu suikast üzerine BM'ye başvurarak Hariri suikastının yanında ülkede meydana gelen diğer saldırıların da araştırılması için bir uluslararası mahkeme kurulmasını isteyeceğini bildirdi.⁵⁸

Lübnan'ın iç ve dış siyasetinde bu gelişmeler yaşanırken, Hariri suikastından itibaren yıl boyunca BM'nin bu suikasta yönelik başlattığı soruşturma süreci devam etti. Hariri suikastından bir ay sonra BM, olayı araştırmak üzere bir soruşturma açılmasını kararlaştırmıştı. Birleşmiş Milletler'in bu konuda görevlendirdiği inceleme heyeti, hazırladığı raporda Lübnan makamlarının olayı soruşturma konusunda ciddi bir isteksizlik gösterdiği eleştirisinde bulunarak suikastı araştırmak üzere Birleşmiş Milletler'in bağımsız bir komisyon kurmasını istemiştir.⁵⁹ Bunun üzerine 7 Nisan'da BM Güvenlik Konseyi oybirliğiyle suikastın soruşturulması için uluslararası bir soruşturma yürütülmesini kararlaştırmıştır.⁶⁰ Haziran ayı sonunda BM tarafından kurulan soruşturma komisyonu, Alman Savcı Detlev Mehlis başkanlığında çalışmalarına başladı. Soruşturmanın ilk aşamasında Komisyon

⁵⁵ Yasin Athoğlu, "Lübnan'da Yeni Dönem ve Suikastlar", **Stratejik Yorum** No: 181, www.tasam.org

⁵⁶ "Journalist maimed in Lebanon blast", **El-Jazeera**, September 26, 2005; "Lübnan'da bombalı saldırı", **BBC**, 26 Eylül 2005; "Timeline: Targeted bombings in Lebanon", **El-Jazeera**, December 12, 2005.

⁵⁷ "Suriye karşıtı milletvekiline suikast", **BBC**, 12 Aralık 2005; "Lübnan'da Suriye'ye öfke", **BBC**, 14 Aralık 2005.

⁵⁸ "Lübnan yine şokta", **Radikal**, 13 Aralık 2005.

⁵⁹ "BM Hariri suikastı için soruşturma açacak", **BBC**, 25 Mart 2005.

⁶⁰ "Hariri suikastına uluslararası soruşturma", **BBC**, 7 Nisan 2005; "Timeline: UN El-Hariri inquiry", **El-Jazeera**, December 11, 2005.

Başkanı Mehlis, olayla ilgili güvenlikten sorumlu Lübnanlı görevlilerle yaptığı görüşmeler sonunda suikastın patlayıcı yüklü bir kamyonetle gerçekleştirildiğini açıkladı ve Lübnanlı yetkililer tarafından yürütülen soruşturma sonucunda olay yerindeki kanıtların ortadan kaldırılmasını eleştirdi. Mehlis hatta, Lübnan Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Muhafız Alayı'nın komutanı Mustafa Hamdan'ın temizlik emrini verenler arasında olduğunu söyledi. Ağustos ayında çalışmalarına hız veren Komisyon, Suriye yönetimini suikast konusunda iş birliğine yanaşmamakla suçladı. Bu suçlamalar, 25 Ağustos'ta BM'nin siyasi işlerden sorumlu yetkilisi İbrahim Gambari'nin ağzından, Güvenlik Konseyi'ne taşındı. ABD'nin BM'deki Daimi Temsilcisi John Bolton da Suriye'nin suikastla ilgili iş birliğine yanaşmayan tutumunun kabul edilemez olduğunu söylemiştir.⁶¹

BM Komisyonu ve ABD'den gelen bu suçlamalar etkisini, Lübnan'daki üst düzey güvenlik görevlilerinin tutuklanması şeklinde kendini gösterdi. Ağustos ayının sonunda üç Lübnanlı güvenlik şefinin tutuklanmasının ardından Cumhurbaşkanlığı Muhafızlarının eski komutanı Mustafa Hamdan ve eski milletvekili Nasır Kandil güvenlik güçlerine teslim oldular.⁶² Gözaltına alınan isimlerin tamamının Suriye yönetimine yakınlığıyla bilinmesi okları yeniden Suriye'nin üzerine çevirdi. Bölgede ortam gerilirken ve Suriye'ye yönelik uluslararası baskı artarken, Şam yönetimi 12 Eylül'de kendisinden beklenmeyen bir manevrayla soruşturma boyunca Birleşmiş Milletler'le iş birliği yapacağını açıkladı. Bu iş birliği açıklamasının ardından Şam'a giden Mehlis Komisyonu Suriyeli yetkililerle suikast konusunda görüşmelerde bulundu.⁶³

Soruşturma devam ederken şaşırtıcı ve çok önemli bir gelişme yaşandı. Hariri suikastı ile ilgili olarak sorgulanan Suriye İçişleri Bakanı Gazi Kenan 12 Ekim'de ofisinde intihar etmiş bir şekilde bulundu. Kenan'ın intiharının BM'nin soruşturma raporunu açıklamadan kısa bir süre önce gerçekleşmesi dikkatleri çekti.⁶⁴ Çünkü asker köken-

⁶¹ Yasin Atlioğlu, "Lübnan'da Yeni Dönem ve Suikastlar", **Stratejik Yorum** No: 181, www.tasam.org

⁶² "Timeline: UN El-Hariri inquiry", **El-Jazeera**, December 11, 2005; "Decision on El-Hariri suspects soon", **El-Jazeera**, September 12, 2005.

⁶³ Yasin Atlioğlu, "Lübnan'da Yeni Dönem ve Suikastlar", **Stratejik Yorum** No: 181, www.tasam.org

⁶⁴ "Suriye içişleri bakanı intihar etti", **CNN Türk**, 12 Ekim 2005; "'Suicide' by interior minister", **El-Jazeera**, October 12, 2005.

li olan Kenan 1982 yılına kadar Humus şehrindeki Suriye istihbaratının başı olarak görev yapmış ve bu yıldan itibaren de Lübnan'daki Suriye İstihbarat Servisi'nin başına getirilmişti. 1980 ve 90'lar boyunca Suriye'nin Lübnan'daki etkinliğine paralel olarak "Lübnan'ı arka planda yöneten kişi"⁶⁵ olarak öne çıkan Kenan, Suriye muhaliflerine karşı düzenlenen tüm gizli eylemlerin arkasında bulunan kişi olarak da bilinmektedir. Bu nedenden dolayı Lübnan denince Suriye'de ilk akla gelen isimdir. BM Raporu'nun açıklanmasından hemen önce intihar etmiş olması da suikastın Suriye ile olan bağlantısının kişiler düzeyine indirgenerek, rapor sonrası Suriye üzerindeki baskıyı bir nebze azaltacağı ihtimalini düşündürmektedir. Zira Beşar Esad Kenan'ın intiharından önce CNN'e verdiği röportajda Suriye'nin Hariri suikastıyla bir bağlantısının olmadığını, ancak eğer karışan kişiler varsa bunların cezalandırılacağını söylemiş olması olayı farklı noktalarla taşımıştır.⁶⁶

Bütün bu gelişmelerin ardından 20 Ekim'de BM Güvenlik Konseyi'ne sunulan⁶⁷ Mehlis Raporu'nda Suriye ve Lübnan istihbaratının suikasttan sorumlu tutulmasıyla Beşar Esad yönetimi üzerindeki uluslararası baskı daha da arttı. Mehlis raporunda dikkat çeken hususlardan biri de yazım şekli ve kullandığı sert üsluptur. Raporda suikastın çok kapsamlı örgütlenmeye sahip bir grup tarafından ve uzun bir planlama sonucu gerçekleştirildiğine vurgu yapılarak böyle bir eylemin Suriye ve Lübnan istihbaratlarının bilgisi dışında yapılmasının mümkün olmadığına dikkat çekildi.⁶⁸ Raporda en çok suçlanan isimlerden biri Beşar Esad'ın eniştesi Asef Şevket olmuştur. Bunun yanında raporda zanlı olarak ismi geçen İslami El-Ahbaş örgütü üyesi Ahmed Abdel-Al'ın kardeşi Mahmud Abdel-Al'ın suikasttan birkaç dakika önce Lübnan'ın Devlet Başkanı'yla telefonla görüştüğü iddiası raporun hedeflerinden

birinin de Emil Lahud olduğunu ortaya koydu. Savcı Mehlis ayrıca

⁶⁵ Oytun Orhan, "Hariri Suikastının İlk 'Kurbanı' Suriye İçişleri Bakanı Gazi Kenan", www.avsam.org, 12 Ekim 2005.

⁶⁶ Oytun Orhan, "Hariri Suikastının İlk 'Kurbanı' Suriye İçişleri Bakanı Gazi Kenan", www.avsam.org, 12 Ekim 2005.

⁶⁷ "Hariri suikastında sır perdesi aralanıyor", **CNN Türk**, 20 Ekim 2005.

⁶⁸ "BM: Hariri suikastında Suriye ve Lübnan'ın parmağı var", **Dünya**, 21 Ekim 2005.

Suriyeli yetkililerin kendisiyle tam iş birliğinden kaçındığını, sorgulanan birçok yetkilinin eksik ve yanlış bilgi verdiğinin altını çizdi.⁶⁹

Rapora ilk tepki beklediği gibi Suriye’den geldi. Suriye kendisine yöneltilen bütün suçlamaları reddederek, Komisyonu taraflı ve kanıtlara dayandırılmayan bilgi vermekle suçladı. Suriye Dışişleri Bakan Yardımcısı Ahmed Arnus, raporun önyargılı olarak hazırlandığını belirterek, bu rapordan sadece Suriye’nin etkileneceğini ve gerçek suçluların cezasız kalacağını belirtirken, Enformasyon Bakanı Mehdi Dahlallah raporun Suriye’ye karşı bir manifesto olduğunu söyledi.⁷⁰ Buna karşılık Mehlis Raporu ABD ve Batılı ülkelerde memnuniyetle karşılandı. İngiltere Dışişleri Bakanı Jack Straw konuyla ilgili 31 Ekim’de Güvenlik Konseyi’nin toplanma kararı aldığını açıklarken, gelişmeler ABD yönetiminin Suriye’ye karşı baskı politikasında BM çatısı altında uluslararası toplumla birlikte hareket etme isteğini ortaya koyuyordu

31 Ekim 2005 tarihinde raporu değerlendirmek üzere Dışişleri Bakanları düzeyinde bir araya gelen Güvenlik Konseyi’nin, daimi üyelerinden ABD, Fransa ve İngiltere toplantı öncesinde Suriye’ye yönelik yaptırımlar öngören ortak bir karar tasarısı hazırlamıştı. Karar tasarısı yoğun tartışmalardan sonra kabul edilse de Suriye’ye yönelik sert siyasi ve ekonomik yaptırımlar uygulama talebi reddedildi. Ayrıca toplantıda oybirliğiyle alınan kararda Suriye’ye ikinci raporun açıklanacağı 15 Aralık tarihine kadar soruşturma komisyonu ile tam iş birliği yapma çağrısında bulunuldu.⁷¹

BM’nin 31 Ekim tarihindeki bu toplantısından itibaren ikinci raporun açıklandığı 15 Aralık tarihine kadar soruşturmayı ilgilendiren pek çok gelişme yaşandı. 26 Kasım’da Suriye yönetimi haftalarca süren pazarlıkların ardından adları açıklanmayan⁷² beş Suriyeli yetkili-

⁶⁹ Yasin Atlioğlu, “Mehlis Raporu Sonrası Suriye”, **Stratejik Yorum** No:187, www.tasam.org

⁷⁰ “Suriye, Hariri raporunu reddetti”, **CNN Türk**, 23 Ekim 2005.

⁷¹ Yasin Atlioğlu, “Mehlis Raporu Sonrası Suriye”, **Stratejik Yorum** No:187, www.tasam.org; “Esad Lübnan ve BM’yi suçladı”, **BBC**, 10 Kasım 2005.

⁷² Her ne kadar isimleri açıklanmasa da bu kişilerin Suriye’nin Lübnan’daki eski istihbarat şefi Korgeneral Rüstem Gazali, Korgeneral Tafer Yusuf, Korgeneral Abdülkerim Abbas ve Gazali’nin yardımcısı Cemla Cemla ile bir sivil olduğu düşünülmektedir. (Atlioğlu, www.tasam.org)

nin Viyana'da soruşturulmasına izin verdi.⁷³ Suriye'ye dönme garantisi verilen bu kişilerin Viyana'ya gittiği günlerde soruşturmanın önemli tanığı Kürt kökenli Suriye vatandaşı Hüssam Tahir Hüssam Suriye'ye kaçtı ve kendisine baskı altında şahitlik yaptırıldığını ve Suriye aleyhinde konuşması karşılığında Saad Hariri tarafından kendisine 1 milyon 300 bin dolar rüşvet teklif edildiğini açıkladı. Hariri ailesi bu iddiayı reddederken savcı Mehlis, Suriye'yi Hüssam'ı kullanarak Soğuk Savaş tarzı propaganda yapmakla suçladı.⁷⁴ Tüm bu gelişmelerin yanında 12 Aralık'ta, yani ikinci raporun yayınlanacağı günlerde Suriye karşıtı gazeteci ve milletvekili Cibran Tueyni'ye düzenlenen suikast gözleri tekrar Suriye'ye çevirmişti.

Bu şartlar altında 15 Aralık'ta BM Güvenlik Konseyi'ne sunulan İkinci Mehlis Raporu'nda da suikastın arkasında Suriye istihbarat servislerinin olduğu iddia edilmiştir. Raporda Viyana'da sorgulanan beş Suriyeli yetkili de dâhil olmak üzere 19 şüphelinin gözaltına alınması istenmiş ve Suriyeli yetkililer soruşturmayı yavaşlatmakla suçlanmıştır. Raporda ayrıca komisyonun görev süresinin altı ay daha uzatılması tavsiye edilmiştir.⁷⁵

İkinci rapor beklendiği kadar büyük bir etki doğurmadı ve Savcı Mehlis'in, Hariri suikastı konusunda Suriye'yi suçlamaya devam etmesi ve bu iddiaları kanıtlarla ispatlama konusunda oldukça yetersiz kalmasından dolayı inandırıcı olmaktan da uzak kaldı. Soruşturmanın iki önemli tanığı olan Muhammed Züheyr El-Siddık ve Hüssam Tahir Hüssam'ın güvenilirlik sorunları Mehlis'i bu görevde çok yıprattı ve görevi bırakmak istediğini açıkladı. Suriye yönetimi ise Hüssam Tahir Hüssam'a yaptırdığı açıklamalarla soruşturmanın seyrinde Mehlis'in iddialarına karşı psikolojik üstünlük sağlayarak dünya kamuoyu önünde meşruluğunu artırmıştır.⁷⁶

2005 yılında Lübnan'da bütün bu olayların yanında -aslında bu olaylara paralel olarak- yaşanan belli başlı dış politik gelişmeler de şu

⁷³ "Beş Suriyeli Hariri sorgusunda", **BBC**, 5 Aralık 2005.

⁷⁴ Yasin Athloğlu, ""İkinci Mehlis Raporu Ne Getirdi", **Stratejik Yorum** No: 190, www.tasam.org, 19 Aralık 2005.

⁷⁵ "Son raporda da Suriye'ye suçlama", **CNN Türk**, 12 Aralık 2005; "Suriye'yi ne bekliyor", **BBC**, 12 Aralık 2005; "BM raporunda yine Şam suçlandı", **BBC**, 12 Aralık 2005.

⁷⁶ Yasin Athloğlu, ""İkinci Mehlis Raporu Ne Getirdi", **Stratejik Yorum** No: 190, www.tasam.org, 19 Aralık 2005.

şekilde özetlenebilir. İngiltere’de 7 Temmuz tarihinde Londra metro-sunda gerçekleşen bombalama olaylarından sonra, ABD’deki 11 Eylül saldırılarının ardından yaptığı açıklamalarla dikkat çeken “El Muhaci-rin” adlı örgütün lideri Suriye doğumlu imam Ömer Bakri Muham-med, 11 Ağustos tarihinde Lübnan güvenlik güçleri tarafından göz-al-tına alındı. Ancak ertesi gün serbest bırakıldı. İngiltere ise Bakri’nin ülkeye dönmesinin mümkün olmadığını açıkladı.⁷⁷ Bunun yanında İngiltere ile Lübnan arasında yaşanan diğer bir gelişme de yıl sonunda imzalanan anlaşmadır. Bununla İngiltere, Temmuz ayındaki saldırıla-rın ardından terörle mücadele kapsamında önce Ağustos ayında Ür-dün’le, ardından da Ekim ayında Libya ile imzaladığı anlaşmalara Aralık ayında da Lübnan’ı eklemiş oldu. 23 Aralık’ta imzalanan an-laşmayla iki ülke, özellikle terörle mücadele konusunda istenmeyen kişilerin karşılıklı olarak sınır dışı edilmesine yönelik olarak anlaşmış-tır.⁷⁸

Lübnan Ekim ayında da Fransa ile ilişkilerini geliştirme yolun-da adımlar attı. Başbakan olmasının ardından Fransa’yı ziyaret eden Fuad Siniora burada Fransız Başbakanı Dominique de Villepin ile görüştü. Görüşmede iki taraf da karşılıklı olarak iş birliğini arttırarak, tarihsel bağlarını geliştirmeye yönelik adımlar atacaklarını belirttiler.⁷⁹

2005 yılında Lübnan’ı ziyaret eden liderler arasında Türkiye Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan da vardı. Haziran ayında Beyrut’ta gerçekleşen Arap Ekonomik Forumu toplantısının şeref konuğu olarak Lübnan’a giden Başbakan, gerek bu toplantıda yaptığı konuşmada gerekse Lübnan’lı yetkililerle görüşmelerinde İslam dünyasında “re-form, demokrasi ve dünya ile bütünleşme” yönünde mesajlar verdi. Erdoğan’la görüşen Saad Hariri de Türkiye’den Refik Hariri suikastı soruşturmasına destek vermesini istedi.⁸⁰

2005 yılı Lübnan’da bu şekilde yoğun bir gündemle ve kaos or-tamıyla geçti. BM’nin Hariri suikastıyla ilgili soruşturmasının 2006

⁷⁷ “Radical Islamist cleric leaves for Lebanon”, **Guardian**, August 9, 2005, “Leba-non detains UK-based cleric”, **CNN**, August 11, 2005.

⁷⁸ “Lebanon inks deportation with Britain”, www.middle-east-online.com, De-cember 23, 2005.

⁷⁹ “French PM: We want closer ties with Lebanon”, www.middle-east-online.com, October 18, 2005.

⁸⁰ “Başbakan Lübnan’da”, **Yeni Şafak**, 16 Haziran 2005, Sami Kohen, “Lübnan Deneyimi”, **Milliyet**, 16 Haziran 2005.

yılının en azından ilk altı ayında da devam edeceği düşünüldüğünde, bu küçük, suikastlar ülkesinin yine çok önemli olaylara gebe olduğunu iddia etmek herhalde yanlış olmayacaktır.

Kronoloji Lübnan 2005

- 14 Şubat:** Lübnan Eski Başbakanı Refik Hariri Beyrut'ta düzenlenen bir suikast sonucu öldürüldü.
- 28 Şubat:** Lübnan Başbakanı Ömer Karami görevinden istifa etti.
- 07 Mart:** Suriye ve Lübnan devlet başkanları bir araya gelerek Suriye güvenlik güçlerinin çekilmesine yönelik ayrıntıları görüştüler.
- 10 Mart:** Cumhurbaşkanı Emil Lahud Hizbullah önderliğinde yapılan gösterilerin etkisinde kalarak Ömer Karami'yi tekrar hükûmeti kurmakla görevlendirdi.
- 07 Nisan:** BM Güvenlik Konseyi Hariri suikastının soruşturulması için uluslararası bir komisyonu görevlendirdi.
- 13 Nisan:** Ömer Karami ülkeyi seçimlere götürecek bir hükûmet kuramadığı için tekrar istifa etti.
- 15 Nisan:** Necip Mikati cumhurbaşkanı tarafından hükûmeti kurmakla görevlendirildi.
- 26 Nisan:** Tüm Suriye askerî birlikleri ve istihbarat birimleri Lübnan topraklarından çekildi ve böylelikle Suriye'nin Lübnan'daki 29 yıllık varlığı son buldu.
- 29 Mayıs:** Lübnan'da parlamento seçimleri yapıldı.
- 02 Haziran:** Suriye karşıtı gazeteci ve öğretim üyesi Semir Kesir düzenlenen suikast sonucu öldürüldü.
- 19 Haziran:** Suriye karşıtı cephe lideri Saad Hariri oyların çoğunluğu alarak seçimi kazandı.
- 21 Haziran:** Eski Komünist Partisi Lideri Suriye karşıtı George Hawi düzenlenen suikast sonucu öldürüldü.
- 29 Haziran:** Fuad Siniora başbakan seçildi.
- 12 Temmuz:** Suriye yanlısı Lübnan Savunma Bakanı Elias El-Murr bir suikast sonucu yaralandı.
- 31 Temmuz:** Başbakan Fuad Siniora ilk yurt dışı gezisini Suriye'ye gerçekleştirdi.
- 12 Eylül:** Suriye Mehlis Komisyonu ile iş birliği yapacağını açıkladı.

- 25 Eylül:** Suriye karşıtı yayınlarıyla tanınan LBC televizyonunda görevli May Chidiac bir saldırı sonucu ağır yaralandı.
- 12 Ekim:** Suriye İçişleri Bakanı Gazi Kenan intihar etti.
- 20 Ekim:** Alman Savcı Detlev Mehlis BM Güvenlik Konseyi'ne soruşturma ile ilgili ilk raporunu sundu.
- 31 Ekim:** BM Güvenlik Konseyi Dışişleri Bakanları düzeyinde bir toplantı yaparak suikastı ve soruşturmayı değerlendirdi.
- 26 Kasım:** Şam yönetimi suikastla ilgisi olduğu söylenen beş Suriyeli yetkilinin Mehlis Komisyonu tarafından Viyana'da soruşturulmasına izin verdi.
- 12 Aralık:** Suriye karşıtlığıyla bilinen gazeteci ve milletvekili Cibran Tüeyni bir suikast sonucu öldürüldü.
- 15 Aralık:** İkinci Mehlis Raporu BM Güvenlik Konseyi'ne sunuldu.